

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 29 april 1942 kl. 9.30 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om rätt till tjänste- och pensionsårsberäkning för chefläkare vid sjukstuga.

I en inom riksdagens första kammare väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 68, har herr *Carlström* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida, i vilken mån och på vilket sätt åtgärder böra och kunna vidtagas, så att läkare, som antages till chefläkare vid sjukstuga, som regel erhåller rätt till tjänste- och pensionsårsberäkning efter ungefärligen samma grunder som gälla för civila läkare med tjänsteårsrätt, även om nämnda sjukstuguläkare icke innehar annan befattning, som berättigar till nämnda förmån.

Motionen.

Inom andra kammaren har en likalydande motion, nr 125, väckts av herrar Hage och Viklund.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen II: 125.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från medicinalstyrelsen, statskontoret och statens pensionsanstalt. Utskottet har vidare berett svenska landstingsförbundet och svenska landskommunernas förbund tillfälle yttra sig i anledning av motionen. De från medicinalstyrelsen, statskontoret, statens pensionsanstalt och svenska landstingsförbundet inkomna yttrandena finnas såsom bilagor fogade vid utlåtandet. Svenska landskommunernas förbund har tillstyrkt motionen.

Yttranden.

I motionen framhålles, att det — i avvaktan på inrättandet av flera provinsialläkardistrikt — på en eller annan plats övervägts att utöka läarkrafterna genom att anställa särskild sjukstuguläkare som föreståndare för sjukstuga i stället för provinsialläkaren. Inom Norrbottens län, där provinsialläkardistriktet äro särskilt vidsträckta, skulle denna fråga för närvarande vara aktuell. För att underlätta en tillfredsställande rekrytering av sjukstuguläkartjänsterna skulle det enligt motionären vara av värde att dessa tjänster bleve förenade med de i motionen ifrågasatta förmånerna.

Utskottet.

I likhet med motionären anser utskottet angeläget att landsbygden tillförsäkras erforderliga läarkrafter och utskottet finner därför motionens syfte värt beaktande. Utskottet får emellertid erinra om att frågan om utökning av antalet provinsialläkardistrikt i landet för närvarande är före-

mål för statsmakternas uppmärksamhet. Sedan medicinalstyrelsen år 1938 framlagt en plan för hela rikets indelning i provinsialläkardistrikt, innebärande bl. a. inrättande av omkring 180 nya ordinarie provinsialläkardistrikt, förelades frågan 1939 års lagtima riksdag (proposition nr 237). I uttalande till statsrådsprotokollet konstaterade föredragande departementschefen att från av honom närmare angivna utgångspunkter ett betydande behov av nya ordinarie tjänster förefunnes ävensom att åtgärder successivt borde vidtagas för tillgodoseende av detta behov. I propositionen föreslogs inrättande tillsvidare av tio nya provinsialläkartjänster. Riksdagen, som ansåg att utbyggnaden av provinsialläkardistrikten borde ske i hastigare takt, beslöt emellertid om inrättandet av 15 nya dylika tjänster. Dessa nya tjänster kommo emellertid icke att omedelbart tillsättas. Fem av tjänsterna äro ännu vakanta men avses att tillsättas under budgetåret 1942/43. I samband med behandlingen av denna fråga har innevarande års riksdag (skrivelse nr 5 sid. 17) uttalat, att riksdagen förutsatte att behovet av ytterligare tjänsteläkare undersöktes av Kungl. Maj:t och att förslag förelades nästa års riksdag om den utökning av antalet ordinarie tjänster, vartill undersökningen föranledde.

Vad sålunda förekommit har utskottet ansett sig i detta sammanhang böra framhålla, då behovet att inrätta särskilda sjukstuguläkartjänster torde bli mindre aktuellt i den mån en utökning av antalet provinsialläkardistrikt kommer till stånd.

Utskottet får härefter övergå till att behandla de av motionären ifrågasatta åtgärderna till förbättring av sjukstuguläkarnas förmåner.

Vad till en början angår frågan om tjänsteårsberäkning, varmed torde avses rätt att vid befordran räkna tjänsteår lika med civila läkare i statens tjänst, må framhållas att dylik rätt tillkommer, bland andra, den som av Kungl. Maj:t utnämns till innehavare av läkartjänst. Då sjukstuguläkare vid sjukstuga med fler än 30 vårdplatser utnämnes av Kungl. Maj:t, lär redan nu sådan läkare äga rätt till tjänsteårsberäkning varom här är fråga. Av medicinalstyrelsens yttrande inhämtas härjämte att även andra möjligheter förefinnas för sjukstuguläkare att i särskilda fall komma i åtnjutande av rätt till tjänsteårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst. På grund härav och då såsom av medicinalstyrelsens yttrande framgår vissa olägenheter torde kunna vara förenade med att generellt tillerkänna sjukstuguläkare dylik rätt, anser utskottet motionen i denna del ej böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Vidkommande frågan om pensionsårsberäkning är det icke klart om motionären åsyftat rätt för sjukstuguläkare att för erhållande av pension i redan nu med pensionsrätt förenad befattning såsom tjänsteår räkna sig till godo tjänstgöring i sjukstuguläkarbefattning eller om motionären avsett att sjukstuguläkarbefattning såsom sådan borde förenas med pensionsrätt.

Med avseende å det första av dessa alternativ må framhållas, att Kungl. Maj:t torde vara oförhindrad att, där så befinnes skäligt, antingen enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet eller enligt det den 1 juli 1942 ikraftträdande allmänna tjänstepensionsreglementet medgiva, att tjänstgöringstid i sjukstuguläkarbefattning må räknas som tjänsteår enligt sagda reglementen. Motsvarande möjlighet till tjänsteårsberäkning står visserligen ej öppen för den, som erhåller befattning med pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt. Då emellertid, såsom framgår av statens pensionsanstalts yttrande, medgivande av dylik rätt skulle innebära ett avsteg från nu gällande grunder för tjänsteårsberäkning enligt anstaltens reglemente och då avvikelse från dessa grunder icke torde böra ske endast i fråga om tid för tjänstgöring som sjukstuguläkare, synes enligt utskottets uppfattning med denna fråga lämpligen böra anstå i avvaktan på en mera allmän översyn av reglementet.

Därest motionären åter avsett att sjukstuguläkarbefattning såsom sådan skulle förenas med pensionsrätt, får utskottet erinra om att förslag härom tidigare väckts vid ett par tillfällen. Sålunda gjorde Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott på sin tid en framställning till Kungl. Maj:t om ändring av reglementet för statens pensionsanstalt i syfte att bereda sjukstuguläkare, som hade nämnda syssla till *huvudsyssla*, pensionsrätt enligt reglementet. Enligt beslut den 22 november 1935 fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Vidare väcktes vid 1936 års riksdag en motion (II:332) i samma syfte. Bankoutskottet, dit sagda motion hänvisades, avstyrkte motionen (utlåtande nr 18), därvid utskottet förutsatte att ifrågavarande sjukstuguläkares pensionsförhållanden skulle bli föremål för förnyad prövning i samband med en blivande revision av reglementet för statens pensionsanstalt. Motionen föranledde icke någon riksdagens åtgärd. Av nämnda ärenden framgår, att befattning som sjukstuguläkare ansetts utgöra huvudsyssla i det fall att befattningen tillsattes av Kungl. Maj:t, d. v. s. vid sjukstugor med mer än 30 vårdplatser. Antalet dylika sjukstugor uppgick vid ifrågavarande tidpunkt allenast till 5. För närvarande uppgår antalet sjukstugor i riket till omkring 85, därav 6 med mer än 30 vårdplatser.

Med hänsyn till det ringa antalet sjukstugor, där befattning såsom läkare kan anses utgöra vederbörandes huvudsyssla, och då det väl knappast lär kunna ifrågakomma att förena dylik befattning med pensionsrätt med mindre befattningen har angiven karaktär, anser sig utskottet — i betraktande jämväl av att frågan nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning — icke nu böra tillstyrka någon utredning i förevarande hänseende.

Utskottet får slutligen uttala, att utskottet förutsätter att hela spørsmålet om sjukstuguläkares pensionsförhållanden kommer att bli föremål för en omprövning i samband med en blivande revision av reglementet för statens

pensionsanstalt. Skulle en såsom erforderlig ansedd utökning av antalet provinsialläkardistrikt av statsfinansiella skäl komma att ytterligare ställas på framtiden och sålunda en provisorisk lösning av landsbygdens läkarfråga genom anställandet av särskilda sjukstuguläkare på sätt i motionen förutsatts aktualiseras, torde behov av en dylik omprövning av sjukstuguläkarnas pensionsförhållanden komma att göra sig gällande i ökad grad.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 april 1942.

På utskottets vägnar:

IVAR EKSTRÖMER.

Närvarande: Herrar *Ekströmer, Heüman, Anders Andersson, Theodor Magnusson, J. Albert Andersson, Franzon, von Horn** och *Emil Petersson**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Genom beslut den 30 januari 1942 har Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att till Riksdagens andra kammares tredje tillfälliga utskott avgiva av utskottet begärt yttrande över en av herrar Hage och Viklund i andra kammaren väckt motion (nr 125), vari föreslagits, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida, i vilken mån och på vilket sätt åtgärder borde och kunde vidtagas, så att läkare, som antoges till chefläkare vid sjukstuga, som regel erhöle rätt till tjänstårs- och pensionsårsberäkning efter ungefärligen samma grunder som gälla för civila läkare med tjänstårsrätt, även om nämnda sjukstuguläkare icke innehade annan befattning, som berättigade till nämnda förmån. Tillika har Kungl. Maj:t anbefallt styrelsen att till Socialdepartementet insända avskrift av berörda yttrande.

I anledning härav får medicinalstyrelsen äran anföra följande.

Medicinalstyrelsen måste bestämt avstyrka, att rätt till tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst beviljas varje sjukstuguläkare oberoende av sjukstugans storlek. Som motiv för detta styrelsens ställningstagande får styrelsen framhålla, att ett medgivande av dylik rätt skulle kunna medföra, att å ort, där en tjänstårsberättigad läkare — provinsialläkare — redan funnes, genom av kommunal myndighet fattat beslut ytterligare en tjänstårsberättigad läkare skulle, även om verkligt behov därav icke föreläge, kunna bli stationerad. En följd därav bleve säkerligen, att provinsialläkartjänsten å en dylik ort bleve mindre eftersökt och man kunde på goda grunder befara, att åtminstone i fråga om vissa av dessa provinsialläkartjänster en återgång skulle komma att äga rum till de sorgliga förhållanden, som rådde i fråga om vissa provinsialläkartjänster i början av 1920-talet, nämligen att tjänsterna på grund av brist på sökande måste stå vakanta år efter år.

På några orter, där verkligt behov av två tjänstårsberättigade läkare föreläggat, har frågan lösts på olika sätt. Sålunda har exempelvis i Kiruna och Sunne tjänstårsrätt lika med civila läkare i statens tjänst av Kungl. Maj:t tillerkänts sjukstuguläkare, som i vederbörlig ordning anställas å dessa orters sjukstugor, ehuru läkarna därjämte icke innehava annan befattning. På andra håll, såsom i Grängesberg, har en extra läkare av medicinalstyrelsen förordnats att biträda i sjukvården, och äger denne då, under den tid förordnandet varar, komma i åtnjutande av tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst. En annan möjlighet kan också tänkas föreligga, nämligen att en kombinerad tjänst som sjukstuguläkare och municipalläkare inrättas och att innehavaren av befattningen erhåller rätt till tjänstårsberäkning i egenskap av municipalläkare. Enligt föreskrifterna i § 53 av gällande allmänna läkarinstruktion äger, då municipalsamhälle med minst 2 500 invånare avlönar egen tjänsteläkare, denne utan särskilt tillstånd rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civila läkare i statens tjänst. Önskar municipalsamhälle med mindre invånarantal än 2 500 bereda dylik rätt till tjänstårsberäkning för en av samhället avlönad läkare, eller vill sådant samhälle med minst 2 500 invånare vinna enahanda rätt för mer än en av samhället avlönad läkare, ankommer det på Kungl. Maj:t att lämna medgivande därtill.

Beträffande frågan om pensionsårsberäkning anser styrelsen, att sådan knappast kan komma i fråga för ovan omnämnda läkare, för så vitt desamma icke tillerkänts rätt till tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst.

Med anledning av att motionärerna särskilt åberopat förhållandena inom Norrbottens län, ber styrelsen få överlämna i avskrift *dels* en skrivelse till styrelsen den 1 oktober 1941 från Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott angående inrättande av vissa nya provinsial- och extra provinsial-läkardistrikt inom länet ävensom förordnande å två orter därstädes av extra läkare, *dels ock* ett av länsstyrelsen i nämnda län den 2 mars 1942 däröver avgivet yttrande. Medicinalstyrelsen ansluter sig till länsstyrelsens i nämnda yttrande uttalade mening att, innan några definitiva åtgärder vidtagas i ifrågasatt riktning, en utredning bör komma till stånd efter de linjer länsstyrelsen angivit. Medicinalstyrelsen finner det önskvärt att denna utredning infogas som ett led i den av styrelsen påkallade utredningen om förhållandet mellan slutet och öppen sjukvård för hela vårt lands vidkommande, och får styrelsen i detta avseende hänvisa till vad av styrelsen anförts i de skrivelser den 9 februari och den 28 september 1939 samt den 29 oktober 1940, vilka här bifogas i avskrift respektive transumt. Något skäl att begränsa utredningen på sätt motionärerna ifrågasatt, anser styrelsen ej föreligga.

I handläggningen av detta ärende hava deltagit generaldirektören Höjer, medicinalrådet Edén, föredragande, samt medicinalrådet Byttner.

Stockholm den 12 mars 1942.

J. AXEL HÖJER.

EINAR EDÉN.

/Einar Hedberg.

Bilaga B.

På grund av remiss har statskontoret att till Eder inkomma med yttrande över en inom riksdagens första kammare väckt motion (nr 68) om rätt till tjänst- och pensionsårsberäkning för chefläkare vid sjukstuga. Med anledning härav får ämbetsverket anföra följande.

I motionen har föreslagits, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida, i vilken mån och på vilket sätt åtgärder borde och kunde vidtagas, så att läkare, som antoges till chefläkare vid sjukstuga, som regel erhöle rätt till tjänst- och pensionsårsberäkning efter ungefärligen samma grunder, som gälla för civila läkare med tjänstårsrätt, även om nämnda sjukstuguläkare icke innehade annan befattning, som berättigade till sagda förmån.

Statskontoret, som förutsätter, att motionären beträffande frågan om tjänstårsberäkningen åsyftat rätt för sjukstuguläkare att vid befordran räkna tjänstår lika med civila läkare i statens tjänst, får med avseende härå erinra, att jämlikt 57 § allmän läkarinstruktion den 19 december 1930 (nr 442) dylik rätt tillkommer, bland andra, den, som av Kungl. Maj:t ut-

nämnts till innehavare av läkartjänst. Då sjukstuguläkare vid sjukstuga med fler än trettio vårdplatser jämlikt 14 § lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting och kommuner drivna sjukhus utnämnes av Konungen, läser sådan läkare, för vilken befattningen för övrigt torde få anses vara huvudsyssla, redan nu äga rätt till den tjänstårsberäkning, varom här är fråga. Vid sådant förhållande och då statskontoret icke finner anledning föreligga för beredande åt icke-heltidssysselsatt sjukstuguläkare av rätt till dylik tjänstårsberäkning, anser ämbetsverket, att motionen i denna del icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vidkommande därefter den i motionen berörda frågan om pensionsårsberäkning finner statskontoret tveksamt, huruvida därmed åsyftats rätt för innehavare av pensionsberättigande läkarbefattning att såsom tjänstår för erhållande av pension räkna sig till godo tid, varunder vederbörande fullgjort tjänstgöring såsom sjukstuguläkare eller om motionärerna avsett, att sjukstuguläkarbefattning såsom sådan skulle förenas med pensionsrätt.

Vad beträffar det förstnämnda av dessa alternativ vill statskontoret framhålla, att läkare, som erhåller befattning med pensionsrätt enligt antingen civila eller militära tjänstepensionsreglementet eller enligt det av 1941 års riksdag antagna allmänna tjänstepensionsreglementet redan jämlikt bestämmelserna i sagda reglementen torde äga möjlighet att — för den händelse Kungl. Maj:t finner skäl därtill föreligga — tillgodoräkna för nu angivna ändamål tid, varunder han tjänstgjort såsom sjukstuguläkare. Motsvarande möjlighet torde däremot icke stå öppen för läkare, som tillträder med pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt förenad befattning, med mindre sjukstuguläkarbefattning såsom sådan är förenad med pensionsrätt enligt sistnämnda reglemente. Med hänsyn härtill och till den ståndpunkt, som statskontoret i det följande intager till sistberörda fråga, anser ämbetsverket, att några åtgärder i syfte att i särskild ordning bereda rätt till tjänstårsberäkning i pensionshänseende för fall, som här avses, icke äro av behovet påkallade.

För den händelse med motionen åsyftats, att sjukstuguläkarbefattning såsom sådan skulle förenas med pensionsrätt, får statskontoret erinra, att spörsmålet härom tidigare varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. I en på sin tid avlåten framställning till Kungl. Maj:t anhöll nämligen Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott om sådan ändring av reglementet för statens pensionsanstalt, att läkare vid sjukstuga i fall, då läkarbefattningen vore att anse såsom huvudsyssla, kunde vinna delaktighet i anstalten. I utlåtande den 7 maj 1931 över sagda framställning uttalade statskontoret, att goda skäl måste anses föreligga för att åt sjukstuguläkare under de villkor, som föreslagits, bereda delaktighet i anstalten för vinnande av rätt till såväl tjänstepension som familjepension i enlighet med vad som gällde beträffande lasarettsläkare. Genom beslut den 22 november 1935 fann Kungl. Maj:t emellertid framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Statskontoret saknar för sin del anledning frånträda sin tidigare uttalade uppfattning, att skäl tala för beredande åt sådan läkare vid sjukstuga, vars befattning är att betrakta såsom huvudsyssla, av rätt till delaktighet i statens pensionsanstalt. Vid sådant förhållande och i anslutning till den ståndpunkt, som statskontoret i utlåtande denna dag över ett av 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga avgivet förslag rörande de yngre sjukhusläkarnas avlönings-, arbets- och bostadsförhållanden intagit till frågan om pensionsrätt för dessa läkare, tillstyrker ämbetsverket, att åtgärder vidtagas för be-

redande av pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt åt sjukstuguläkare, som nyss sagts.

Stockholm den 4 mars 1942.

WILHELM BJÖRCK.

NILS A. F. ODÉN.

/G. Svenson.

Bilaga C.

Genom nådig remiss den 30 januari 1942 har Kungl. Maj:t anbefallt statens pensionsanstalt att senast den 16 mars 1942 till Riksdagens andra kammars tredje tillfälliga utskott avgiva yttrande över en i Andra kammaren väckt motion (nr 125) angående rätt till tjänste- och pensionsårsberäkning för chefläkare vid sjukstuga. Pensionsanstalten får med anledning härav anföra följande.

Den i motionen åsyftade rätten till tjänstårsberäkning torde avse i § 57 allmänna läkarinstruktionen (S. F. S. 1930: 442) omförmäld rätt till tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst. Sådan rätt tillkommer enligt sagda paragraf redan nu sjukstuguläkare vid sjukstuga, beträffande vilken medicinalstyrelsen lämnat medgivande, att ytterligare intill 20 vårdplatser må inrättas utöver eljest medgivna antal av högst 30 vårdplatser. Sjukstuguläkare vid dylik sjukstuga utnämnes nämligen jämlikt 14 § 2 mom. första stycket sjukhuslagen (S. F. S. 1940: 1044) av Konungen. Annan sjukstuguläkare liksom tuberkulossjukstuguläkare tillsättes av vederbörande landstings sjukvårdsberedning och lär icke få räkna tjänstår utan medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Huruvida sjukstuguläkare av sistnämnt slag med hänsyn till kompetensfordringar, tjänstgöringens omfattning m. m. skäligen bör erhålla rätt till tjänstårsberäkning, undandraget sig pensionsanstaltens bedömande.

Vad angår den i motionen berörda frågan om rätt till »pensionsårsberäkning» finner pensionsanstalten det ej klart framgå, huruvida därmed åsyftats rätt att för pension i för närvarande med pensionsrätt förenad befattning räkna tjänstår för tid för tjänstgöring som sjukstuguläkare eller pensionsrätt för sjukstuguläkarbefattning såsom sådan.

För det fall att förstnämnda rätt avsetts, får pensionsanstalten erinra om, att Kungl. Maj:t torde vara oförhindrad att, där så befinnes skäligt, jämlikt 3 § 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet och 10 § 5 mom. militära tjänstepensionsreglementet respektive 17 § 3 mom. i det den 1 juli 1942 ikraftträdande allmänna tjänstepensionsreglementet medgiva, att tjänstgöringstid i sjukstuguläkarbefattning må räknas som tjänstår för pension enligt sagda reglementen. Därigenom torde den, som vinner anställning i befattning med pensionsrätt enligt berörda reglementen, enligt pensionsanstaltens mening få anses behörigen tillgodosedd i fråga om möjlighet att räkna tjänstår för tid för tjänstgöring som sjukstuguläkare. Motsvarande möjlighet till tjänstårsberäkning för pension står visserligen icke öppen för den, som erhåller befattning med pensionsrätt enligt reglementet för statens pensions-

anstalt. Ett medgivande av sådan rätt skulle emellertid strida mot nu gällande grunder för tjänstårsberäkning enligt pensionsanstaltens reglemente, enligt vilka regel för pension få tillgodoräknas allenast tjänstår, intjänade i befattning, förenad med statlig pensionsrätt, samt tid, för vilken s. k. retroaktiv tjänstårsberäkning mot erläggande av därför föreskriven engångsavgift särskilt medgivits. Avvikelse från dessa grunder bör enligt pensionsanstaltens mening icke ske enbart i fråga om tid för tjänstgöring som sjukstuguläkare. Befinnes — i samband med en allmän översyn av reglementet eller eljest — de fastställda reglerna för tjänstårsberäkning för pension böra revideras, torde frågan därom böra allsidigt prövas i ett sammanhang.

Vad slutligen beträffar frågan om sjukstuguläkarbefattningarnas förenande med pensionsrätt må framhållas, att förslag därom tidigare vid tvenne tillfällen avgivits och varit föremål för behandling inom pensionsanstalten.

Sålunda avgav pensionsanstalten den 20 mars 1931 underdånigt utlåtande över en framställning av förvaltningsutskottet hos Älvsborgs läns landsting om sådan ändring i reglementet för anstalten, att sjukstuguläkare i vissa fall, då läkarbefattningen vore att anse såsom huvudsyssla, kunde vinna anslutning till pensionsanstalten. I utlåtandet uttalade pensionsanstalten bl. a., att vissa skäl syntes föreligga att medgiva av Konungen utnämnd sjukstuguläkare enahanda pensionsrätt, som för det dåvarande tillkom lasarettsläkare, samt att det beträffande det i framställningen föreslagna villkoret, att befattningen skulle vara huvudsyssla för att kunna medföra pensionsrätt, torde få förutsättas, att redan den omständigheten, att befattning såsom läkare vid utvidgad sjukstuga tillmätts den betydelse, att den skulle tillsättas av Konungen, tydde på befattningens karaktär av huvudsyssla. Enligt nådigt beslut den 22 november 1935 fann emellertid Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vidare uttalade sig pensionsanstalten rörande sjukstuguläkarnas pensionering i underdånigt utlåtande den 28 september 1934 över statens sjukvårdskommittés betänkande den 17 maj 1934 angående den slutna kroppssjukvården i riket. Kommittén (betänkandet sid. 190) hade erinrat om, att förenämnda framställning från Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott om beredande av pension åt de med lasarettsläkare jämställda sjukstuguläkarna (vid sjukstugor med mer än 30 vårdplatser) genom inträde i statens pensionsanstalt för det dåvarande var beroende på Kungl. Maj:ts prövning och att samtliga i ärendet hörda myndigheter och korporationer (statens pensionsanstalt, medicinalstyrelsen, statskontoret samt styrelserna för svenska landstings- och stadsförbunden) tillstyrkt framställningen. Vad angick sådana sjukstuguläkarbefattningar vid mindre sjukstugor, som icke kunde lämpligen förenas med annan läkarbefattning, hade kommittén funnit både rättvist och för sjukvården fördelaktigt, om deras anställningsformer bleve fastare än vad då var fallet. Kommittén ville starkt ifrågasätta, huruvida icke dessa befattningar borde tillsättas av Kungl. Maj:t på förordnande tillsvidare. Under alla förhållanden syntes det kommittén önskvärt, att befattningarna förenades med rätt till såväl tjänstårsberäkning som pension.

Pensionsanstalten framhöll i sitt utlåtande, att beträffande läkare vid smärre sjukstugor rådde såsom kommittén påvisat, det förhållande, att de i regel innehade annan med pensionsrätt förbunden läkartjänst, oftast ordinarie provinsialläkarbefattning. I sådana fall syntes pensionsfrågan i all-

mänhet få anses nöjaktigt ordnad. Undantagsvis förekomme fall, då läkaren icke innehade annan befattning vid sidan av sin tjänst såsom sjukstuguläkare. Självfallet kunde icke tekniska hinder möta att anordna pensionsrätt för dessa läkare på samma villkor, som föreslagits för läkare vid större sjukstugor. Däremot kunde enligt pensionsanstaltens mening icke samma skäl för pensionsrätten åberopas i båda fallen. Särskilt syntes böra framhållas, att läkartjänsten vid en större sjukstuga i likhet med lasarettsläkartjänst kunde betraktas såsom en huvudsyssla, men att däremot tjänsten vid en sådan mindre sjukstuga, varom fråga vore, torde taga läkarens tid och krafter i anspråk i jämförelsevis ringa omfattning och sålunda vara att anse såsom en ren bisyssla vid sidan av läkarpraktiken. Även om, såsom kommittén uttalat, jämväl dessa läkare utförde ett betydelsefullt arbete i det allmännas tjänst, ville pensionsanstalten hävda, att detta förhållande icke ensamt för sig kunde anses tillräckligt motivera en befattnings förenande med pensionsrätt. En grundförutsättning för pensionsrätt syntes böra vara, att befattningen toge sin innehavares tid åtminstone huvudsakligen i anspråk, och denna förutsättning syntes ej föreligga i det förevarande fallet. Pensionsanstalten fann sig därför förhindrad att tillstyrka bifall till vad kommittén föreslagit i fråga om pensionering av läkare vid mindre sjukstugor.

Sjukvårdskommitténs förslag i vad det avsåg förberörda pensionsfråga synes icke hava föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vad i motionen anförts har icke givit pensionsanstalten anledning att frånträda sin i ovannämnda utlåtanden tillkännagivna inställning till frågan om pensionsrätt för sjukstuguläkare.

Under hänvisning till vad ovan anförts får pensionsanstalten såsom sin mening uttala, att motionen i vad den avser rätt till pensionsårsberäkning icke bör föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 februari 1942.

A. WESTLING.

EVERT BJÖRN.

Sam Lindstedt.

/Nils Isoz.

Bilaga D.

Genom remiss den 29 januari 1942 har Utskottet berett svenska landstingsförbundet tillfälle att avgiva yttrande över en av Herrar Hage och Wiklund väckt motion angående rätt till tjänste- och pensionsårsberäkning för chefläkare vid sjukstuga. Med anledning härav får förbundets styrelse anföra följande.

Såsom i motionen framhålles, uppehöllos läkarbefattningarna vid sjukstugor tidigare av tjänsteläkare, provinsial- eller stadsläkare. Vid vissa större sjukstugor äro emellertid läkarbefattningarna huvudsyssla och tillsättas i den för lasarettsläkare stadgade ordningen. Även vid vissa andra av landstingens sjukstugor har det befunnits lämpligt att anställa särskilda läkare, som helt ägna sig åt sin uppgift.

Frågan om beredande av pensionsrätt för läkarna vid ovannämnda större sjukstugor har efter framställning år 1930 från Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott varit föremål för utredning, och förbundsstyrelsen har, i likhet med bl. a. medicinalstyrelsen, statskontoret och statens pensionsanstalt, tidigare tillstyrkt, att dessa läkare skulle beredas pension genom anslutning till statens pensionsanstalt. Kungl. Maj:t har emellertid år 1935 förklarat framställningen icke till någon åtgärd föranleda. Frågan har även varit föremål för Riksdagens prövning efter motion i andra kammaren år 1936 (II: 332). Bankoutskottet uttalade därvid i sitt utlåtande nr 18, att frågan om revision av reglementet för statens pensionsanstalt sedan länge varit aktuell, och utskottet förutsatte att, när en sådan revision komme till stånd, ifrågavarande sjukstugeläkares pensionsförhållanden i samband därmed bleve föremål för förnyad prövning. Motionen föranledde icke någon åtgärd från Riksdagens sida.

Styrelsen är alltjämt av den åsikten, att det, oberoende av när den allmänna revisionen av statens pensionsanstalts reglemente kan ske, vore ur alla synpunkter förmånligt, om pensionsfrågan för helanställda sjukstugeläkare kunde lösas genom deras anslutning till sagda pensionsanstalt, i likhet med i landstingens tjänst anställda lasarets- och sanatorieläkare. I ett nyligen av 1938 års hälso- och sjukvårdssakkunniga framlagt betänkande har förordats, att även underläkare vid landstingens sjukvårdsanstalter skola beredas pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Under sådana förhållanden synes det naturligt, att även de helanställda sjukstugeläkarna erhålla pensionsrätt i sagda anstalt. Önskvärt är, att pensionsfrågan för dessa sjukstugeläkare lösas snarast möjligt. I samband härmed bör spörsmålet om deras tjänsteårsberäkning tagas upp till övervägande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får styrelsen tillstyrka bifall till föreliggande motion.

Stockholm den 4 mars 1942.

För Svenska landstingsförbundets styrelse:

ERIK FAST.

/Ivar Dahlgren.
